

Svoboda slova na internetu

Každý má právo na vlastní názor a jeho vyjádření. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat určitý názor bez interferencí a hledat, obdržet a sdělit informaci a myšlenku prostřednictvím kteréhokoliv sdělovacího prostředku a bez ohledu na hranice.

článek 19 Všeobecná deklarace lidských práv, přijat Generálním shromážděním OSN 10. prosince 1948¹

„cierne hovna pojebanevistrielat vsetkych“
spas12man. *Cigani*²

Velebená svoboda slova, vrozené a základní právo člověka. Kolik ušlechtilých lidí za ni bojovalo nebo dokonce umřelo. Tušili ale, co se stane, pokud se jim podaří v tomto boji vyhrát? Jaké možnosti tato nabytá svoboda nabídne spolu s technologickým pokrokem? A jaká dilemata a problémy? Hlavně spolu s největším vynálezem 20. století – internetem?

Instantní přístup k informacím, nevídaná lehkost se kterou můžeme prezentovat své názory velkému množství lidí, bezproblémová komunikace s lidmi na druhém konci světa, anonymita a obtížná kontrola obsahu³ - to jsou hlavní vlastnosti internetu.

Všechny jsou důležité, ale ty dvě poslední obzvlášť, umožňují totiž, aby byl internet místem konfliktu. A bojují mezi sebou různá chápání svobody slova a projevu.

Na rozdíl od reálného světa (tzn. mimo kyberprostor), kde platí relativní svoboda slova, potažmo projevu, tedy svoboda omezená zákony daného státu a vynucovaná výkonnou mocí státu, zachází tyto svobody na internetu obvykle za hranice zákona. Každý uživatel může díky anonymitě nebo pseudonymům říct nebo vykonat i to, co by si mimo kyberprostor netroufl, příkladem nám mohou být internetové diskuse plné rasistických a jinak nenávistných příspěvků, nelegální sdílení duševního vlastnictví nebo sledování dětské pornografie.

„Až se položí moc USA, zařídíme pro HIV-pozitivní areál, něco jako Bohnice, kde se nebudou nudit (jako Adina s tuberou), ale taky nebudou moct lábzoovat po okolí.“

Kozák, P. *Hygienu chce vyšetřit pacienty ostravského zubaře s AIDS, který se zabil*⁴

Každý uživatel internetu může chápat svobodu slova a projevu dle svého a podle ní i konat. To je pro státy nepřijatelné, ale kvůli technickým problémům a zároveň mezinárodnímu právu⁵, které se na internet vztahuje, toho nemohou příliš podniknout.

Internet je tedy místem, kde je velmi snadné porušit zákon a tak se i děje.

Je to ale nutně špatně?

Znamená, že když je něco zákon, že je to i automaticky *správné*? Třeba i v demokratickém státě? Co když se zákonem nebo vládním rozhodnutím daného státu přesto nesouhlasíme? Jak poté

¹ Všeobecná deklarace lidských práv. [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW:<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

² *Cigani*. [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW:<http://www.youtube.com/watch?v=jLoMs7MCAiA>

³ *So why is Internet pornography so hard to control?* [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.independent.co.uk/news/business/analysis-and-features/so-why-is-internet-pornography-so-hard-to-control-743263.html>

⁴ *Hygienu chce vyšetřit pacienty ostravského zubaře s AIDS, který se zabil*. [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/diskuse?id=264719&articleId=/krimi/256337-hygienu-chce-vysetrit-pacienty-ostravskeho-zubare-s-aids-ktery-se-zabil.html§ionId=3>

⁵ *Internet Censorship: Law & policy around the world*. [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.efa.org.au/Issues/Censor/cens3.html>

můžeme jednat dle našeho vnitřního přesvědčení a zároveň nebýt státem potrestán?

Můžeme jednat na internetu.

Jako například Julian Assange, spoluzakladatel kontroverzního internetového projektu Wikileaks. Wikileaks zveřejňují jinak tajné nebo nepřístupné vládní a korporátní dokumenty s cílem informovat veřejnost o dle nich podstatných záležitostech. Unikly i takové informace jako zabíjení a mučení civilistů v Iráku⁶, seznam členů krajně pravicové britské strany BNP⁷ nebo zveřejnění tajných amerických základů.⁸

Assange tvrdí, že Wikileaks jednají ve jménu svobody slova a práva lidí na informace⁹, „poškozené“ firmy a vlády považují toto jednání za nezodpovědné a ohrožující.¹⁰

„Myslím, že v tomto momentu jsou Wikileaks tím absolutně nejdůležitějším projektem na planetě.“ (překl. Jevgenij Puškin)

Appelbaum, J. *Camperspeak: Wikileaks is the absolute most important project on the globe*¹¹

„Assange je „novinářem“ asi natolik, jako jím je „editor“ nového al-kájdského anglofonního magazínu Inspire. Je to anti-Američan s rukama od krve.“ (překl. Jevgenij Puškin)

Palin, S. *Hunt WikiLeaks chief down like Osama bin Laden: Sarah Palin demands Assange is treated like Al Qaeda terrorist*¹²

Měly být takové dokumenty zveřejněny? Bylo v nich něco, co bychom měli vědět? A něco, co mělo zůstat raději utajeno?

Každý může posoudit tyto otázky dle svých morálních měřítek a svého chápání svobody a dojít k jiné odpovědi.

Mohly by ale Wikileaks fungovat mimo internet, tedy vycházet jako tištěné médium? Vzhledem k tomu, že by poté nemohly oslovit mezinárodní veřejnost, nesehnaly by vydavatele, protože žádný by s nimi nechtěl mít co do činění a byly připraveny o možnost dostávat dary skrze internetové transakce, (možné poslední dobou i anonymně), asi jen těžko.

Dalším z kontroverzních internetových „objektů“ a současnou mediální senzací je internetové hnutí Anonymous. Tento kolektiv hackerů a volnomyšlenkářů bez jakékoliv hierarchie sice nesplňuje kritérium jedince či malé skupiny (přesná čísla samozřejmě nikdo neví, celosvětově se bude počítat aspoň na desetitisíce), ale myšlenka za jejich akcemi je zachovat individualismus, pro který jsou na internetu tak dobré podmínky. Úspěšné útoky na webové stránky FBI, ministerstvo spravedlnosti USA¹³ a i naší vlády¹⁴ kvůli SOPA/PIPA/ACTA, tedy zákonům, které se pokoušejí „zkrotit

⁶ *Iraq war logs: secret files show how US ignored torture.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.guardian.co.uk/world/2010/oct/22/iraq-war-logs-military-leaks>

⁷ *BNP membership list appears on Wikileaks.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.guardian.co.uk/politics/2009/oct/20/bnp-membership-list-wikileaks>

⁸ *List of facilities 'vital to US security' leaked.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-11923766>

⁹ *Julian Assange: Why the world needs WikiLeaks.* [on-line]. dostupné z WWW:http://www.ted.com/talks/julian_assange_why_the_world_needs_wikileaks.html

¹⁰ *Pentagon: WikiLeaks Endangers Soldiers, Afghans.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://www.cbsnews.com/stories/2010/07/29/eveningnews/main6725935.shtml>

¹¹ *Camperspeak: Wikileaks is the absolute most important project on the globe.* [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW:<http://infoactivismcamp.tacticaltech.org/node/36>

¹² *Hunt WikiLeaks chief down like Osama bin Laden: Sarah Palin demands Assange is treated like Al Qaeda terrorist.* [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW:<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1334341/WikiLeaks-Sarah-Palin-demands-Julian-Assange-hunted-like-Al-Qaeda-terrorist.html>

¹³ *Internet strikes back: Anonymous' Operation Megaupload explained.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://rt.com/usa/news/anonymous-barrettbrown-sopa-megaupload-241/>

¹⁴ *STRACH: Anonymous shodili web české vlády.* [on-line]. dostupné z WWW:<http://tn.nova.cz/zpravy/zahranici/anonymous-zautocime-na-stranky-svazu-osa.html>

internet,“ polarizují veřejnost na dvě části, jedni je nazývají kyberteroristy a druzí je obdivují jako cool novodobé bojovníky za svobodu.

„My jsme Anonymous. My jsme Legie. Neodpouštíme. Nezapomínáme. Očekávejte nás.“ (překl. Jevgenij Puškin)

Anonymous

„Anonymous nejsou cool piráti z Karibiku, ale teroristé“

Lipold, J. *Anonymous nejsou cool piráti z Karibiku, ale teroristé*¹⁵

Obě současné situace na internetu mají jedno společné – střet názorů. A pokud přijmeme to, že střet názorů musí být nevyhnutelnou součástí svobody slova a svobody obecně, pak jsou projekty nebo kolektivy jako Wikileaks a Anonymos nezbytné. Udržují rovnováhu ve společnosti, kde na jedné straně stojí zákony ozbrojené vlády spolu s neomezenými prostředky disponujícími korporacemi a názor jedince na straně druhé. A stejně tak, jako existují kontroverzní rozhodnutí vlád, existují i kontroverzní rozhodnutí jedinců.

Internet dává možnost vzepřít se zákonu a šanci nebýt za to potrestán. Je dějištěm mnoha morálně pochybných, ilegálních a jinak nepřijatelných aktivit. Tato jinak nemyslitelná svoboda, i když často zneužívána k ilegálním činnostem, může paradoxně sloužit jako pojistka, která hlídá hodnoty a svobody i mimo kyberprostor, a to skrze jejich zpochybňování nebo i porušování, které nás nutí se nad těmito klíčovými problémy zamyslet. A takováto služba má svůj přínos.

„Jestli svoboda slova něco znamená, pak je to právo říkat lidem to, co nechtějí slyšet.“

George Orwell

Jevgenij Puškin

¹⁵ *Anonymous nejsou cool piráti z Karibiku, ale teroristé*. [on-line]. [cit 2012-01-31] dostupné z WWW:<http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml?id=730670>